

Το Μακεδονικό, ο εθνικισμός και το μέλλον της Αριστεράς

του Βασίλη Μορέλλα

Στο Μακεδονικό, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει υιοθετήσει πλήρως τα **βασικά επιχειρήματα της ακροδεξιάς**, που ασπάζονται άλλωστε και οι «πατριώτες» αριστεροί ηγέτες. Επομένως, έχει νομιμοποιήσει την ύπαρξη απειλής από κάποιον «μακεδονικό αλυτρωτισμό», όπως και τα **αποικιακού τύπου** αιτήματα να αλλάξει η γειτονική χώρα, μετά τη σημαία της, το όνομά της μαζί με ονόματα δρόμων, αεροδρομίων και μνημείων, να ξαναλλάξει το Σύνταγμα και, τέλος, να αποδεχτεί τα παρεμβατικά δικαιώματα του ελληνικού κράτους στα εσωτερικά της. Με την Δημοκρατία της Μακεδονίας να δέχεται πίεση τόσο από το ΝΑΤΟ όσο και από την Ελλάδα, η Συμφωνία των Πρεσπών σηματοδότησε άλλη μια νίκη για τον ελληνικό εθνικισμό, άλλη μια ταπείνωση για τον μακεδονικό. Αναμενόμενα, συντέλεσε στην **ενθάρρυνση της ελληνικής ακροδεξιάς** που ζητά ακόμη περισσότερες υποχωρήσεις (κανένα όνομα με τη λέξη «Μακεδονία», απάρνηση του μακεδονικού έθνους και της γλώσσας, αλλαγή σχολικών βιβλίων κ.α.) και στην αντίστοιχη **αναζωπύρωση του μακεδονικού εθνικισμού** στο ρόλο του αμυνόμενου και καταπιεσμένου. Επίσης, στην **αποσταθεροποίηση της ΔτΜ** και στον **διχασμό** των πολιτών της, μεταξύ των οποίων, για παράδειγμα, το όνομα της χώρας ελάχιστη σημασία έχει για την αλβανική μειονότητα που έχει αλβανική και όχι μακεδονική εθνική συνείδηση.[1]

Η αντιμετώπιση για το μεγαλύτερο κομμάτι της Αριστεράς έχει κυμανθεί ανάμεσα στην υποτίμηση, την... υπομονή μέχρι να περάσει η μπόρα, από τη μία· και, από την άλλη, στην άγρα ψήφων, κολακεύοντας τον κόσμο των εθνικιστικών συλλαλητηρίων κι επιμένοντας στα περί μακεδονικού αλυτρωτισμού. Οι εξελίξεις διέψευσαν και τα δυο (μη-)σκεπτικά. Πλέον είναι σαφής η επίμονη κεντρικότητα του θέματος. Το Μακεδονικό έχει ήδη

επιφέρει δυο αποχωρήσεις από την ΚΟ των ΑΝΕΛ (Δ. Καμμένος, Λαζαρίδης), τη διάσπαση του ΚΙΝΑΛ και την αναθέρμανση των ελπίδων της ΝΔ για πρόωρες εκλογές. Το ίδιο σαφές είναι η προτεραιότητα της ακροδεξιάς πάνω στη «σοδειά» αυτής της ιστορίας. Κατά τη γνώμη μας, πιο ανησυχητική εξέλιξη είναι οι πρωτοβουλίες της ακροδεξιάς.

Η Συμφωνία των Πρεσπών συμφέρει, εκτός από το ΝΑΤΟ, την ελληνική αστική τάξη. Εξού και η ήπια επικριτική στάση που κρατά πλέον ο Ιερώνυμος [2]. Το ίδιο εξέφρασε δημόσια ο Μίχαλος, πρόεδρος του ΕΒΕΑ και στέλεχος της ΝΔ, λέγοντας ειλικρινώς ότι η Συμφωνία **ενισχύει** τους έλληνες καπιταλιστές-επενδυτές. Η ΝΔ έχει ταξικό συμφέρον υπέρ της Συμφωνίας, αλλά έχει υποτάξει την διαχείριση του Μακεδονικού στον εκλογικό στόχο της. Αυτή η αντίφαση συνεπάγεται ότι η στήριξη της ΝΔ στις εθνικιστικές συγκεντρώσεις δεν είναι τόσο κεντρική όσο το Φλεβάρη, όταν είχε εκδηλωθεί διά στόματος Μητσοτάκη. Επίσης, κάνει κατανοητές τις εσωκομματικές τριβές, όπως και την διαγραφή του Μίχαλου από το κόμμα, αμέσως μετά τις παραπάνω δηλώσεις του.

Στον άλλο πόλο του δικομματισμού, ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να πλασάρεται ως... αριστερή και προοδευτική δύναμη επειδή ακριβώς υπάρχουν αριστερές ηγεσίες (Κουτσούμπας, Λαφαζάνης κ.α.) που τοποθετούνται πιο «εθνικά» και πιο δεξιά από τον Τσίπρα στο συγκεκριμένο ζήτημα. Ο ΣΥΡΙΖΑ ελπίζει ότι, λίγο με το Μακεδονικό, λίγο με τις υποσχέσεις για (τάχα) διαχωρισμό εκκλησίας-κράτους ή επαναφορά των ΣΣΕ και του κατώτατου μισθού («ρεαλιστική αντιλιτότητα»), στο τέλος θα συντηρήσει μια σοβαρή εκλογική επιρροή μεταξύ αριστερών και δημοκρατικών ψηφοφόρων, στη λογική του «μικρότερου κακού» ή του αντιδεξιού υπερασπιστή της ομαλότητας... Ίσως καταφέρει να οικοδομήσει και νέες συμμαχίες, π.χ. με το ΠΟΤΑΜΙ που τάχτηκε υπέρ της Συμφωνίας, αφού οι ΑΝΕΛ μάλλον δεν θα επιβιώσουν των επόμενων εκλογών. [3] Για άλλη μια φορά η εγκατάλειψη κάθε ταξικής ανάλυσης από την «παραδοσιακή» Αριστερά δίνει ανάσα ζωής στον πλαστό διπολισμό που προμοτάρουν τα ΜΜΕ.

Όμως, σημαντικό είναι το περιθώριο που ΣΥΡΙΖΑ και ΝΔ, καθένας με διαφορετικό τρόπο, αφήνουν στην **ακροδεξιά** για να αναδιοργανωθεί και να απευθύνει μαζικές πρωτοβουλίες με τη μορφή συνεχών συγκεντρώσεων και συλλαλητηρίων. Μάλιστα σε περίοδο που η ΧΑ, βασικός της πυλώνας, είναι στρυμωγμένη δικαστικά. Από την έναρξη των διαπραγματεύσεων για τη Συμφωνία, ο εθνικιστικός χώρος εκμεταλλεύτηκε και υπερθεμάτισε στην κυβερνητική ρητορική περί αλυτρωτισμού. Με τις εθνικιστικές προκαταλήψεις να κυριαρχούν στην κοινή γνώμη [4] και την ενεργή στήριξη της ΝΔ και της Εκκλησίας (αλλά και του πατριώτη, πρώην αριστερού, Μίκη) τα συλλαλητήρια σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα μάζεψαν δεκάδες χιλιάδες το Γενάρη και το Φλεβάρη. Τις βδομάδες πριν και μετά τη Συμφωνία παρατηρούμε φορείς ελεγχόμενους από τη Δεξιά, από δημάρχους μέχρι πολιτιστικούς συλλόγους, σε συνεργασία με μητροπολίτες, ακροδεξιές και φασιστικές οργανώσεις, να διοργανώνουν δεκάδες εθνικιστικές συγκεντρώσεις σε διάφορες πόλεις της χώρας, από τη Λαμία μέχρι την Καβάλα. Σε κάποιες περιπτώσεις πρόκειται «απλώς» για μαζικές ακροδεξιές εξορμήσεις, σε άλλες για αξιοπρόσεκτες διαδηλώσεις, όπως στην Πτολεμαΐδα. Το παράδειγμα είναι ενδεικτικό από την άποψη της διοργάνωσης. Στο εκεί συλλαλητήριο δεν εμφανίστηκαν φασιστικές οργανώσεις, αλλά μόνο η καθωσπρέπει ακροδεξιά και Δεξιά, με ράσα, πολιτικά και σημαίες. Ο δήμαρχος («ανεξάρτητος» δεξιός) έφτασε να ναυλώνει με έξοδα του δήμου (δηλαδή των δημοτών) λεωφορεία που κουβάλησαν κόσμο από τα γύρω χωριά. Η επίμονη καμπάνια των Αρχών μαζί με τα καλέσματα παπάδων και ... εκπαιδευτικών (μέσα στο διδακτικό ωράριο των σχολείων!) κατάφεραν να μαζέψουν πάνω από 2000 στην κεντρική πλατεία στις 6 Ιούνη.

Ειδικά από τα επεισόδια στη συγκέντρωση του Πισοδερίου στις Πρέσπες κι έπειτα, φάνηκε ότι οι συγκοινωνούντες μηχανισμοί δεξιάς-ακροδεξιάς καταφέρνουν να κινητοποιούν τον κόσμο τους στο δρόμο, αποπειρώμενοι μαζικότερα ανοίγματα, με εκλογικούς και οργανωτικούς σκοπούς. Σε επίπεδο στελεχών, αυτό έδειξαν η πρόσφατη απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Κ.Μακεδονίας για εκστρατεία που θα υπονομεύει τη Συμφωνία από τα δεξιά και η

κοινοβουλευτική στάση της «αντιπολίτευσης», από την πρόταση μομφής της ΝΔ μέχρι την έκρηξη του ναζιστή Μπαρμπαρούση. Σε επίπεδο τοπικών οργανώσεων, οι κινητοποιήσεις βάζουν στο στόχαστρο σύμβολα που λίγοι θα έμπαιναν στον κόπο να υπερασπιστούν. Μέσα σε αυτές οι φασίστες κολυμπούν σαν ψάρια στο νερό. Εδώ είναι ενδεικτικό το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης. Η πορεία της 24^{ης} Ιούνη, με αρκετές εκατοντάδες, πέρασε από το αμερικάνικο προξενείο και τα γραφεία του ΣΥΡΙΖΑ, φωνάζοντας και φασιστικά συνθήματα, όπως το γνωστό «στα όπλα να πάρουμε τα Σκόπια». Την επόμενη μέρα, ενθαρρυμένοι φασίστες-χούλιγκαν του ΠΑΟΚ πολιόρκησαν την εκδήλωση του ΣΥΡΙΖΑ στη ΔΕΘ. Στις 27/6 καλέστηκε νέα συγκέντρωση στο Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης, από την συνήθη κομπανία, που περιλάμβανε από οπαδούς της ΝΔ, του ΕΠΑΜ και του ΑΡΔΗΝ μέχρι την ίδια χουλιγκάνικη συμμορία. Οι περίπου 50, κυρίως νεολαίοι, φασίστες αποσπάστηκαν από την βασική πορεία και κατευθύνθηκαν εναντίον αναρχικών καταλήψεων. Στο δρόμο επιτέθηκαν σε διερχόμενο μετανάστη, έσπασαν τη βιτρίνα καταστήματος όπου εκείνος κατέφυγε για να σωθεί και τέλειωσαν την μικρή τους σταυροφορία τραυματίζοντας δύο αναρχικούς στο Πολυτεχνείο.

Τέτοια επεισόδια, ενώ δεν ισοδυναμούν με τα χρυσαυγίτικα πογκρόμ και την φασιστική προέλαση του 2011, δείχνουν την επικίνδυνη δυναμική που αναπτύσσεται στο έδαφος των συνεχιζόμενων προβλημάτων διαβίωσης, του απελευθερωμένου εθνικισμού και της πολιτικής κρίσης της Αριστεράς.

Όσοι συμμεριζόμαστε ότι το σκάσιμο μιας επόμενης οικονομικής φούσκας είναι πολύ πιθανό τα επόμενα χρόνια, δεν πρέπει να προεξοφλούμε αυτήν την πιθανότητα ως θετική. Μια νέα Κρίση θα σήμαινε νέα μέτρα και νέο κύμα κοινωνικής οργής ή απόγνωσης. Θα ανάγκαζε το σύστημα σε μεγαλύτερο αυταρχισμό και ενδεχομένως σε συνειδητή ενίσχυση της ακροδεξιάς, της παλιάς ή μιας νέας, ώστε να αποφευχθούν αριστερόστροφες αναταράξεις σαν εκείνες του 2010-2012. Θα έφερνε ευκαιρίες αλλά και κινδύνους για την επαναστατική Αριστερά. Αν τα σημερινά δεδομένα δεν αλλάξουν, οι κίνδυνοι θα ήταν περισσότεροι και οι ευκαιρίες

λιγότερες από ό,τι το 2010. Καθώς σήμερα οι υποκειμενικές συνθήκες είναι πολύ χειρότερες: η προδοσία εκ μέρους της «ριζοσπαστικής Αριστεράς» (του ΣΥΡΙΖΑ), η αποδυνάμωση εργατικών αντιστάσεων και συνδικαλιστικών οργανώσεων, η σύγχυση και αποσυσπείρωση στο χώρο της πολιτικής Αριστεράς. Αν η Αριστερά δεν καταφέρει να βγάλει και να εφαρμόσει συμπεράσματα από την περίοδο των τελευταίων οκτώ ετών, δεν θα ανασυγκροτηθεί πραγματικά και θα διακινδυνεύσει οι σημερινές εθνικιστικές συγκεντρώσεις να γίνουν εικόνες από ένα ακόμη ζοφερότερο μέλλον.

Οι προσπάθειες αντιπολεμικού-αντιεθνικιστικού συντονισμού σε διεθνιστική βάση ξεκίνησαν πριν ένα μήνα. Με αναφορές και στο Μακεδονικό, όπου το δικαίωμα αυτοδιάθεσης του γειτονικού λαού αποτελεί βάση. Αν και βρίσκονται στα πρώτα βήματα, ως τώρα έχουν αποδώσει την κοινή δήλωση ΑΝΤΑΡΣΥΑ-Κόκκινου Νήματος-ΟΚΔΕ-ΔΕΑ ενάντια σε πόλεμο, ιμπεριαλισμό, εθνικισμό, αλλά και τις διαδηλώσεις που σχεδιάζονται για τις 11 Ιούλη. Ένας πιο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός μάλλον προκρίνεται από όλους ως απαραίτητος. Ωστε να υπονομευτεί η δυναμική αλληλοτροφοδοτούμενων, παρακμιακών φαινομένων: οι απόπειρες ανασυγκρότησης ακροδεξιάς και φασιστών, η επένδυση του συστήματος στον εθνικισμό, η υποταγή των συντηρητικών αριστερών ηγεσιών στον τελευταίο.

Τα ζητήματα του εθνικισμού, του πολέμου, των εξοπλισμών και της ακροδεξιάς πιστεύουμε ότι θα έχουν αυξανόμενη βαρύτητα. Με αυτήν την έννοια, είναι ελπιδοφόροι συντονισμοί που απαντούν σε αυτά. Όμως, υπάρχει και κάτι ακόμη πιο ελπιδοφόρο. Η κοινή δράση της Αριστεράς, χωρίς πλαστές πολιτικές ενότητες που αποβλέπουν στις εκλογές, είναι κάτι που πρέπει να αποκατασταθεί ως έννοια, ως πραγματικό νόημα του **ενιαίου μετώπου**. Μιας έννοιας που κακομεταχειρίστηκαν μέχρι σήμερα οι εκλογικές συμμαχίες της Αριστεράς, με πρώτο και πιο μοιραίο τον ΣΥΡΙΖΑ. Αυτή η αποκατάσταση είναι, αν όχι ικανή, πάντως αναγκαία συνθήκη για την ανασυγκρότηση που πολλοί αγωνιστές αναζητούν εδώ και καιρό.

[1] Δημοσκόπηση του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Societas Civilis των Σκοπίων, στα τέλη Γενάρη, έδειχνε ότι οι Αλβανοί της ΔτΜ (25% του πληθυσμού) θα δέχονταν μάλλον κάποιον συμβιβασμό για το όνομα σε ποσοστό 82%, προκειμένου να μπουν στην ΕΕ. Ενώ οι εθνικά Μακεδόνες σε ποσοστό 50%. Δημοσκόπηση του Δεκέμβρη (Brima Galup) έδειχνε ακόμη μεγαλύτερο χάσμα (82% και 16% αντίστοιχα). Κάπως έτσι αποτυπώνεται ο σημαντικός διχασμός του μακεδονικού λαού μεταξύ της υπεράσπισης της εθνικής του συνείδησης και του πόθου για οικονομική προκοπή, που –κακώς- ταυτίζει με την ένταξη στην ΕΕ. Η επιθυμία ένταξης στην ΕΕ ήταν πάντα πολύ πλειοψηφική, αλλά μειούμενη από το 2014 ως το 2017 και μάλλον θα υποχωρήσει κι άλλο μετά την υπογραφή της Συμφωνίας και την άρνηση της ΕΕ, στη σύνοδο των ΥΠΕΞ της, να ξεκινήσει φέτος τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις.

Για μια διεθνιστική κριτική της Συμφωνίας, δες και «Πρώτα σχόλια για τη Συμφωνία

Ζάεφ-Τσίπρα»,

<https://www.redtopia.gr/%cf%80%cf%81%cf%8e%cf%84%ce%b1-%cf%83%cf%87%cf%8c%ce%bb%ce%b9%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7-%cf%83%cf%85%ce%bc%cf%86%cf%89%ce%bd%ce%af%ce%b1-%ce%b6%ce%ac%ce%b5%cf%86-%cf%84%cf%83%ce%af%cf%80/>

[2] Δηλώσεις Ιερώνυμου στις 2/6: «Η Εκκλησία πήρε θέση. Είπε ξεκάθαρα ότι δεν δίνουμε πουθενά το όνομά μας, αλλά δεν είναι έργο της Εκκλησίας...η Εκκλησία δεν κάνει συλλαλητήρια, οι πολίτες εξέλεξαν Βουλή και η Βουλή είναι υπεύθυνη για αυτά. Οι Έλληνες είναι υπεύθυνοι που ψηφίζουν και η Βουλή που διοικεί αυτόν τον τόπο.»

[3] Αν δεν εκτροχιαστούν αυτοί οι υπολογισμοί του, οι εκλογές θα πρέπει να γίνουν πριν την περικοπή συντάξεων και αφορολόγητου, άρα μέσα στο 2018, είτε στο τέλος της τετραετίας, με την ελπίδα οι περικοπές να έχουν... ξεχαστεί.

[4] Σύμφωνα με δημοσκόπηση της Marc στα μέσα Ιούνη, το 73,2% τάσσονταν κατά της χρήσης του όρου «Μακεδονία» στο όνομα της ΔτΜ. Προηγούμενες δημοσκοπήσεις της ίδιας ή άλλων εταιρειών (ΠΑΜΑΚ 2/18, MRB 12/17 κλπ) κατέγραφαν παρόμοια ή υψηλότερα ποσοστά.